

OPONENTSKÝ POSUDOK

k obhajobe dizertačnej práce

Meno oponenta a jeho pracovisko: doc. PhDr. Gabriela Vörösová, PhD.,

UKF v Nitre, FSV a Z, Katedra ošetrovateľstva

Názov dizertačnej práce: **Klinická validizace diagnostických prvků ošetrovateľské diagnózy Zátěž v roli pečovatele (00061)**

Autor dizertačnej práce: **Mgr. Jana Konečná**

1)Aktuálnosť témy

V predloženej práci sa autorka zaoberá aktuálnou problematikou. Validácia ošetrovateľských diagnóz v našich podmienkach je veľmi žiadaná, a obzvlášť uvedená diagnóza, ktorá je ešte menej skúmaná, ale už často diskutovaná. Zvolenú tému považujem za **aktuálnu**.

2) Ciele práce a ich splnenie

Cieľom práce bolo verifikovať validitu definujúcich charakteristík ošetrovateľskej diagnózy Zátěž v roli pečovatele (00061), podľa klasifikačného systému ošetrovateľských diagnóz NANDA International. Hlavný cieľ bol rozpracovaný do troch dielčích cieľov, ktoré sa vzťahovali k stanoveniu platnosti definujúcich charakteristík s určením celkovej miery validity skúmanej ošetrovateľskej diagnózy a identifikovaním významných oblastí definujúcich charakteristík zo zoznamu NANDA-I. Druhý cieľ zisťoval celkovú mieru validity ošetrovateľskej diagnózy CDV 0,53-0,55 čo je menej ako 0,6, preto autorka odporúča diagnózu ďalej výskumom revidovať. **Autorke sa stanovené ciele práce podarilo splniť o čom nasvedčujú výsledky výskumu.**

3) Zvolená metóda spracovania

V práci boli použité nasledovné metódy:

1. **Dotazník ako merací nástroj**, ktorý obsahoval tri úseky – štandardizovaný hodnotiaci nástroj Zarit Burden Interview (ZBI), na určenie mieri záťaže rodinných opatrovateľov do príslušných skupín, v druhej časti definujúce charakteristiky vybranej ošetrovateľskej diagnózy z NANDA-I. Tretia časť obsahovala doplňujúce identifikačné informácie o respondentoch. Autorka uskutočnila aj predvýskum - pilotnú štúdiu na overenie vhodnosti a zrozumiteľnosti jednotlivých položiek uvedeného meracieho nástroja.

3. Metódy spracovanie výsledkov – deskriptívna štatistika, a štatistické hypotézy (H1-H9) boli testované parametrickými a neparametrickými metódami indukčnej štatistiky.

Zvolené výskumné metódy a metódy spracovania výsledkov z hľadiska stanovených cieľov a štatistických hypotéz pokladám za adekvátne.

4) Výsledok dizertačnej práce - aké nové poznatky práca prináša

Výsledky dizertačnej práce potvrdzujú zistenia viacerých autorov v skúmanej oblasti. Hodnota celkového CDV skóre ošetrovateľskej diagnózy je 0,55. Z 36 definujúcich charakteristík bolo celkom 20 potvrdených rodinnými opatrovateľmi s rôznou mierou záťaže. Potvrdené definujúce charakteristiky sa v prevažnej miere vzťahovali k oblasti emocionálneho zdravia opatrovateľa. Najčastejšie išlo o definujúcu charakteristiku, ktorá opisuje obavy z budúcnosti týkajúcej sa zdravia opatrovaného (VS od 0,60 do 0,88 podľa skupín s určenou mierou záťaže opatrovateľa). Autorka zistila, že miera záťaže opatrovateľa a celkové CDV skóre ošetrovateľskej diagnózy Záťaž v roli opatrovateľa sa zvyšuje mierou zvyšujúcej sa záťaže. Zaujímavé závery korelačnej analýzy boli zistené u 4. skupiny respondentov so závažnou záťažou. Tieto výsledky sú podnetom pre ďalšie ošetrovateľské výskumy v uvedenej oblasti NANDA-I.

5) Prínos pre ďalší rozvoj ošetrovateľstva

Za prínosné pre ošetrovateľstvo možno pokladať spracovanie teoretických východísk ako aj výsledky výskumu, kde vyhladané štúdie a výsledky práce sa zhodujú v tom, že opatrovanie vedie ku zníženej kvalite zdravia rodinných opatrovateľov. Opatrovatelia pre túto rolu nie sú dostatočne odborne a vedomostne pripravení. Dôraz sa tu kladie na úlohu sestry, ktorá svojimi intervenciami výrazne môže uľahčiť adaptáciu príbuzného na rolu opatrovateľa. Ošetrovateľská prax (najmä v komunitnom ošetrovateľstve) výsledky výskumu dizertačnej práce môže využiť v styku s príbuznými pacienta, a adekvátne ich usmerniť a pripraviť na rolu opatrovateľa. Možno konštatovať, že nie všetky definujúce charakteristiky skúmanej ošetrovateľskej diagnózy sú pre jej stanovenie v našom ošetrovateľskom prostredí významné.

Formálna stránka práce

Práca má 104 strán a 22 príloh. Teoretická (33 s.) a empirická (42 s.) časť práce sú vyvážené v spracovaných kapitolách. Zoznam bibliografických odkazov obsahuje 93 zdrojov najmä anglickej, českej a slovenskej literatúry. Uvedené zdroje možno pokladať za

reprezentatívne k riešenej problematike. Práca formálne spĺňa predpísané kritériá. Nachádza sa v nej zanedbateľné množstvo chýb.

6) Otázka do diskusie:

1. Z hľadiska výsledkov validačnej štúdie prečo ste pokladali za dôležité určiť mieru záťaže rodinných opatrovateľov?

7) Záverečné zhodnotenie

Predložená dizertačná práca spĺňa požadované kritériá pre tento typ práce. Odporúčam prijať prácu k obhajobe pre udelenie akademického titulu PhD., v študijnom programe P 5341 Ošetrovateľstvo.

V Nitre 30. mája 2019

doc. PhDr. Gabriela Vörösová, PhD.

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
JESSENOVA LEKÁRSKA FAKULTA
V MARTINE**

Prof. Mgr. Katarína Žiaková, PhD.
Ústav ošetrovateľstva
Malá Hora 5, 036 01 Martin

Posudok oponenta

Autor práce: **Mgr. Jana Konečná**
Študijný program: **doktorský studijní program P 5341 Ošetrovateľství**
Názov práce: **Klinická validizace diagnostických prvků ošetrovateľské diagnózy
Zátěž v roli pečovatele (00061)**
Školiteľ: **Mgr. Zdeňka Mikšová, Ph.D.**

Význam dizertačnej práce pre odbor ošetrovateľstvo

Dizertačná práca s názvom **Klinická validizace diagnostických prvků ošetrovateľské diagnózy Zátěž v roli pečovatele (00061)** je aktuálna a prínosná vzhľadom k súčasnému demografickému vývoju, nárastu potreby neformálnej starostlivosti v oblasti dlhodobej starostlivosti. Predkladaná dizertačná práca prispieva k ďalšiemu rozvoju terminológie v oblasti ošetrovateľstva.

Spracovanie teoretickej časti

Teoretická časť práce prináša prehľad aktuálneho stavu problematiky, tvorí východisko pre výskumné riešenie problému. Má tri kapitoly 1 Péče v domácím prostředí pacienta, 2 Zátěž pečovatele v kontextu standardizované ošetrovateľské terminologie NANDA-I, 3 Ošetrovateľská diagnóza Zátěž v roli pečovatele ve validizačních studiích. V prvej kapitole autorka definuje základné pojmy, poukazuje na potrebu podpory opatrovateľov formou pomoci a poradenských služieb. Ďalej uvádza dopad takejto starostlivosti na oblasť fyzického, psychického zdravia, finančnú, kariérnu oblasť a osobný život opatrovateľa. V druhej kapitole sa venuje ošetrovateľskej diagnóze v kontexte ošetrovateľskej terminológie NANDA-I. poukazuje na problematické miesta ako napr. definovanie záťaže, čo spôsobuje problém pri stanovovaní efektívnych intervencií alebo zaradenie diagnózy do triedy súvisiacou s rodinnými procesmi. S jednotlivými návrhmi a úvahami polemizuje a podkladá ich literárnymi zdrojmi.

Následne prezentuje jednotlivé hodnotiace nástroje k posúdeniu záťaže opatrovateľa. Táto časť práce by si zaslúžila systematickejšie spracovanie. Tretia kapitola Ošetrovateľská diagnóza Zátěž v roli pečovatele ve validizačních studiích prináša poznatky o validačných štúdiách zaoberajúcich sa problematikou záťaže. Pre lepšiu prehľadnosť a komparáciu výsledkov jednotlivých štúdií by bolo dobré doplniť text o tabuľku s týmito výsledkami (definujúcimi charakteristikami), aby boli jasné rozdiely procesu validácie v jednotlivých štúdiách, resp. krajinách.

Metodika práce

Dizajn výskumu je kvantitatívny. Autorka formulovala hlavný cieľ dizertačnej práce, ktorým bolo verifikovať platnosť vybraných diagnostických indikátorov ošetrovateľskej diagnózy Zátěž v roli pečovatele (00061). Ďalej špecifikovala tri čiastkové ciele a k nim prislúchajúce výskumné otázky a hypotézy. Pre zber empirických dát bol zvolený model klinickej diagnostickej validity zameraný na pacienta (Patient - focused clinical diagnostic validity model), ktorý je odporúčaný používať v rámci procesu validácie pre tento typ ošetrovateľských diagnóz.

Nástroj na zber empirických údajov bol skonštruovaný autorkou. Obsahuje tri časti: prvá - položky Zarit Burden Interview nástroja na hodnotenie miery záťaže, druhá definujúce charakteristiky skúmanej diagnózy, tretia obsahovala ako uvádza autorka identifikačné údaje. Za vhodnejšie považujem miesto identifikačné údaje použiť pojem demografické údaje. V predvýskumnej fáze bol nástroj testovaný a na základe zistení upravený do finálnej podoby. Kritériá pre zaradenie respondentov boli jasne formulované. Do súboru bolo na základe definovaných kritérií zaradených 277 respondentov. Použité štatistické metódy sú v práci podrobne uvedené.

Výsledky a prínos dizertačnej práce

Výsledky práce sú prezentované v prehľadných tabuľkách a grafoch. V diskusii sú konfrontované s podobnými štúdiami. Autorka splnila stanovené ciele práce, validovala ošetrovateľskú diagnózu Zátěž v roli pečovatele (00061), čím prispela k rozvoju ošetrovateľskej terminológie. Zároveň práca vytvára podklady pre poskytovanie starostlivosti opatrovateľom.

Formálna stránka práce

Z formálneho hľadiska dizertačná práca zodpovedá požiadavkám definovaným v smernici dekana FZV UP. Spracovaná je na 147 stranách, má štandardnú štruktúru, teoretickú a praktickú časť. V práci je uvedených 22 príloh. Zoznam použitej literatúry obsahuje primeraný počet domácich i zahraničných zdrojov korešpondujúcich s riešenou témou aj keď v tejto oblasti existujú aj novšie literárne pramene. Jazyková úroveň dizertačnej práce je zvládnutá na požadovanej úrovni.

Otázka do diskusie

Aký význam má sociokultúrny kontext vo vzťahu k výsledkom Vašej práce – k významným definujúcim charakteristikám ošetrovateľskej diagnózy *Záťaž v roli pečovateľa* (00061)?

Pokúste sa skonkretizovať návrhy, ktoré vyplývajú z Vašich výsledkov pre jednotlivých aktérov procesu poskytovania starostlivosti v domácom prostredí. V práci ich uvádzate na veľmi všeobecnej úrovni.

Popíšte rešeršnú stratégiu, ktorú uvádzate na strane 17. Nie je zrejmé, ako ste dospeli k poslednej časti schémy a výsledok Vám nekorešponduje ani so Zoznamom bibliografických odkazov.

Záver

Predložená práca spĺňa kritériá kladené na dizertačné práce.

Odporúčam prácu prijať k obhajobe a po jej úspešnom obhájení udeliť Mgr. Jane Konečnej vedecko-akademickú hodnosť „philosophiae doctor“ (Ph.D.).

V Martine, 2. 7. 2019

prof. Mgr. Katarína Žiaková, PhD.